SMART DELTA DRECHTSTEDEN

slim · samen · vooruit

slim · samen · vooruit

STRATEGISCHE AGENDA DRECHTSTEDEN – GORINCHEM

WAAR WIJ BOUWEN AAN DE TOEKOMST

Gemeente Alblasserdam · Dordrecht · Gemeente Gorinchem · Gemeente Hardinxveld-Giessendam · Hendrik-Ido-Ambacht · Papendrecht · Gemeente Sliedrecht · Gemeente Zwijndrecht

VOORWOORD

WIJ BOUWEN AAN DE TOEKOMST

De Drechtsteden en Gorinchem vormen een regio met een sterke geschiedenis én een sterke toekomst. Een regio van makers, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Een regio waar mensen graag wonen, werken en ondernemen. En een regio die al generaties lang laat zien dat grote uitdagingen het best gezamenlijk worden aangepakt.

Die uitdagingen zijn er ook vandaag. De vraag naar woningen groeit. Het energiesysteem loopt tegen grenzen aan. De bereikbaarheid staat onder druk. Klimaatverandering vraagt om nieuwe keuzes voor onze leefomgeving. Werkgevers zoeken personeel en jongeren vragen zich af of zij hun toekomst nog in deze regio kunnen opbouwen.

Deze vraagstukken stoppen niet bij gemeentegrenzen. Ze vragen om een gezamenlijke aanpak, duidelijke keuzes en de bereidheid om te investeren in de toekomst.

De Strategische Agenda Drechtsteden-Gorinchem is daarvan het resultaat. Gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen, zorgorganisaties, maatschappelijke partners, provincie en Rijk werken hierin samen aan een beperkt aantal doorbraakprojecten die de komende jaren het verschil kunnen maken. Niet als wensenlijst, maar als een concrete uitvoeringsagenda voor wonen, bereikbaarheid, energie, leefomgeving en economie.

Daarmee bouwen we voort op een stevig fundament. In de afgelopen jaren hebben we laten zien dat samenwerking werkt. Via Regio Deals, gezamenlijke programma's en publiek-private samenwerkingen hebben we kennis, mensen en middelen weten te verbinden rond de belangrijkste opgaven van de regio. Deze agenda zet die volgende stap: van samenwerken aan plannen naar samenwerken aan uitvoering.

We doen dat vanuit vertrouwen in de kracht van deze regio. Een regio die verantwoordelijkheid neemt voor haar eigen toekomst. Een regio die niet alleen werkt aan brede welvaart voor haar inwoners, maar ook een belangrijke bijdrage levert aan de economische kracht, innovatie en duurzame ontwikkeling van Nederland.

De keuzes die we vandaag maken, bepalen hoe onze regio er over tien, twintig of dertig jaar uitziet. Juist daarom investeren we nu. Niet omdat alle antwoorden al vastliggen, maar omdat het tijd is om samen de volgende stap te zetten.

Deze Strategische Agenda is daarmee geen eindpunt, maar een gezamenlijk begin. Een uitnodiging aan gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties, provincie, Rijk en alle andere partners die willen bijdragen aan een sterke, gezonde en toekomstbestendige regio. Alleen door samen te werken kunnen we de kansen van onze inwoners vergroten en bouwen aan brede welvaart voor huidige en toekomstige generaties.

Dat is waar deze Strategische Agenda Drechtsteden-Gorinchem over gaat: bouwen aan de toekomst

Namens de bestuurlijke stuurgroep,

Maarten Burggraaf
Coördinerend bestuurder RIA Drechtsteden-Gorinchem

Jacob Klink
Voorzitter Werkgevers Drechtsteden

Nicole Stolk-Luyten
Voorzitter Raad van Bestuur Albert Schweitzer ziekenhuis

Henrik Stevens
Voorzitter College van Bestuur ROC Da Vinci

LEESWIJZER

Deze Strategische Agenda bestaat uit drie delen en een apart projectenboek. Samen laten zij zien waar de regio naartoe wil, welke keuzes we maken en hoe we die de komende jaren gaan realiseren.

Deel 1: Samen bouwen aan de toekomst

Dit deel beschrijft de kracht van de regio en de uitdagingen waar we voor staan. Waarom zijn investeringen nodig? Wat betekent dat voor inwoners, ondernemers en gemeenten? En welke toekomst zien we voor ons richting 2050? Hier introduceren we ook de vijf opgaven uit de Ruimtelijke Strategie Gezonde Maritieme Delta 2050 die richting geven aan de keuzes in deze agenda.

Deel 2: Van opgaven naar doorbraken

Geen opgave kan alles tegelijk oplossen. Daarom maken we keuzes. In dit deel laten we zien hoe we vanuit de vijf opgaven komen tot acht doorbraakprojecten die de komende jaren het verschil maken voor wonen, werken, bereikbaarheid, leefomgeving en economie. Ook beschrijven we wat de Strategische Agenda toevoegt aan de samenwerking tussen gemeenten en partners.

Deel 3: Van ambitie naar uitvoering

Hier maken we de stap naar realisatie. We beschrijven de acht doorbraakprojecten, wat zij opleveren voor de regio en voor de inwoners, welke investeringen nodig zijn en hoe we deze organiseren. Ook gaan we in op de uitvoering, financiering, samenwerking en de manier waarop we de voortgang volgen en de agenda actueel houden.

Bijlage: Projectenboek

In het projectenboek zijn de acht doorbraakprojecten uitgewerkt in concrete deelprojecten, inclusief resultaten, planning, betrokken partners en investeringen. Het projectenboek biedt daarmee de achtergrondinformatie bij de Strategische Agenda en vormt de basis voor de uitvoering door de betrokken partijen.

DEEL 1: SAMEN BOUWEN AAN DE TOEKOMST

Waarom investeren nu noodzakelijk is

De Drechtsteden en Gorinchem vormen samen een unieke regio gelegen aan de drukst bevaren rivieren van de Noordwest-Europese delta. Omgeven door Nationaal Park De Biesbosch, het Werelderfgoed van Kinderdijk en de oevers van de Merwede, Noord en Oude Maas bieden onze gemeenten een aantrekkelijke thuishaven voor inwoners en ondernemers.

Verbonden met elkaar en de wereld

Onze regio is groot genoeg om slagkracht te maken en klein genoeg om elkaar te kennen. We weten elkaar te vinden en zijn op allerlei fronten met elkaar verbonden. We delen als het ware hetzelfde DNA met onze daadkracht, nuchterheid en rijke gezamenlijke historie. Dit laatste uit zich in een eeuwenoude traditie van vakmanschap waardoor onze krachtige, innovatieve maakindustrie en zorgsector zich zo kon ontwikkelen. De eeuwenlange strijd tegen overstromingen heeft inwoners gesterkt en hun onderlinge band verstevigd. Samen ‘hard werken’ en ‘samen op zoek gaan naar nog betere oplossingen’ heeft zich in de volksaard van de Drechtstedelingen genesteld. En we zijn trots op wat we samen bereiken, zonder dat we ons daarop voor laten staan.

Bijdragen aan economie, autonomie en veiligheid

Een sterk punt is onze ligging op een kruispunt van waterwegen, spoorlijnen en snelwegen die de Randstad verbinden met belangrijke zuidelijk en oostelijk gelegen regio’s. Langs onze oevers werken bedrijven, gebouwd op generaties ondernemerschap. Samen vormen zij een krachtig internationaal netwerk waar dagelijks tienduizenden mensen werken aan economische vooruitgang, innovatie en veiligheid. Toonaangevende, ondernemingen, marktleiders, die van belang zijn voor de BV Nederland en voor Europese autonomie en veiligheid. Elke dag weer ontwikkelen en maken zij producten die over de hele wereld hun aftrek vinden.

Bouwen aan een gezonde leefomgeving

We zitten in de lift maar willen niet achteroverleunen. We bouwen verder aan een gezonde regio waar onze kinderen veilig kunnen opgroeien en straks ook hun boterham kunnen verdienen. We hebben de ambitie om de meest krachtige en innovatie (maritieme) maakregio te worden.

Met bedrijven en innovaties die hele wereld kent. Bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en gemeenten werken hier samen met partners binnen en buiten de regio aan een gunstig vestigingsklimaat. Met een goede bereikbaarheid en een sterk regionaal duurzaam energiesysteem. Met aantrekkelijke woningen en banen waarbij je het verschil kunt maken. Waar onderwijs (hbo en een heel krachtig mbo) en bedrijfsleven krachtig samenwerken. Een regio die samenleeft met het water. Waar zorg dichtbij is en gezondheid centraal staat. Een regio waar iedereen welkom is, omdat nieuwe ideeën ontstaan wanneer mensen, ervaringen en inzichten samenkomen.

Tegelijkertijd staan we voor grote uitdagingen. De vraag naar woningen neemt toe, de bereikbaarheid staat onder druk, het energiesysteem loopt tegen grenzen aan en klimaatverandering vraagt om nieuwe oplossingen. Ook ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de beschikbaarheid van voldoende talent vragen om gezamenlijke actie. Deze opgaven hangen nauw met elkaar samen en vragen om keuzes die economie, leefomgeving en bereikbaarheid versterken.

Daarbij staat brede welvaart centraal. Wij streven naar een regio waarin economische ontwikkeling hand in hand gaat met gezondheid, leefkwaliteit, gelijke kansen, sociale verbondenheid en een duurzame leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties.

Strategische Agenda

Met deze Strategische Agenda brengen we focus aan en bundelen we kennis, kunde en ervaring. Zo werken we met elkaar toe naar de ambitie van een Gezonde Maritieme Delta 2050. Deze ambitie verbindt onze economische kracht, onze maritieme identiteit en de kwaliteit van onze leefomgeving in één gezamenlijk beeld van de toekomst.

Vanuit de kracht van ons innovatieve netwerk realiseren we de komende jaren projecten die doorslaggevend zijn voor onze veerkracht. Het maakt ons weerbaar, wendbaar en adaptief. Uitvoering van de Strategische Agenda heeft een merkbaar positief effect op inwoners en ondernemers in elke gemeente. Niet als abstract beleid, maar in de vorm van schonere lucht, betaalbare woningen, betere bereikbaarheid, een betrouwbaar energiesysteem en een gezonde leefomgeving. Dat is waar we naartoe werken. Samen, met vertrouwen in elkaar en in de kracht van deze regio. Samen meer voor elkaar.

Vijf opgaven voor een gezonde maritieme delta

De ambitie voor 2050 is uitgewerkt in vijf samenhangende opgaven.

Een robuust regionaal energiesysteem
Voldoende, betrouwbare en betaalbare energie voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen.
Een energiesysteem dat ruimte biedt aan woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming.

Een goed bereikbare regio
Een samenhangend mobiliteitssysteem waarin openbaar vervoer, fiets, deelmobiliteit, auto en vervoer over water elkaar aanvullen en versterken.
Bereikbaar voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Sterke regionale spoorzones
Gebiedsontwikkeling langs de Oude Lijn (de spoorlijn die vanuit Leiden naar Dordrecht loopt) en de MerwedeLingelijn (de spoorlijn van Dordrecht naar Gorinchem en verder) als ruggegraat voor woningbouw, bereikbaarheid, voorzieningen en economische ontwikkeling.

Een klimaatbestendig groenblauw netwerk
Een gezonde leefomgeving waarin groen, water, klimaatadaptatie, biodiversiteit en recreatie met elkaar verbonden zijn. Toekomstbestendige maritieme clusters Een sterke maritieme maakindustrie met ruimte voor innovatie, ondernemerschap, verduurzaming en werkgelegenheid.

Toekomstbestendige maritieme clusters
Een sterke (maritieme) maakindustrie met ruimte voor innovatie, ondernemerschap, verduurzaming en werkgelegenheid

Eén koers, vijf opgaven

De vijf opgaven staan niet los van elkaar. Ze versterken elkaar voortdurend. Een efficiënter energiesysteem maakt woningbouw mogelijk. Goede bereikbaarheid ondersteunt economische ontwikkeling. Meer groen draagt bij aan gezondheid en leef kwaliteit. Een krachtige maritieme economie creëert werkgelegenheid en innovatie. Juist door deze opgaven in samenhang te benaderen ontstaat meer resultaat dan wanneer ze afzonderlijk worden aangepakt.
In het volgende deel maken we de stap van ambitie naar keuzes en laten we zien hoe deze vijf opgaven zijn vertaald naar acht regionale doorbraakprojecten voor de komende vijf jaar.

DEEL 2: VAN OPGAVES NAAR DOORBRAKEN

De vijf opgaven uit de Ruimtelijke Strategie laten zien waar we als regio naartoe willen richting 2050. Maar niet alles kan tegelijk. Tijd, capaciteit, ruimte en investeringsmiddelen zijn beperkt. Daarom maken we keuzes. Met deze Strategische Agenda richten we ons op die projecten die de komende jaren het grootste verschil maken voor inwoners, ondernemers en gemeenten. Projecten die bijdragen aan meerdere opgaven tegelijk en die alleen door regionale samenwerking echt van de grond kunnen komen. Daarmee kiezen we niet voor losse initiatieven, maar voor samenhangende investeringen die elkaar versterken.

Waarom een Strategische Agenda

Deze agenda voegt iets toe wat individuele projecten, programma's en gemeenten afzonderlijk niet kunnen organiseren.

Focus: De agenda helpt om gezamenlijke keuzes te maken. Niet alles kan tegelijk. Daarom richten we onze aandacht, capaciteit en investeringen op projecten die de grootste bijdrage leveren aan de toekomst van de regio.

Uitvoeringskracht: Veel opgaven zijn te groot of te complex om alleen aan te pakken. Door inzet te bundelen vergroten we de kans dat projecten daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Samenhang en vliegwieleffect: Wonen, energie, bereikbaarheid, economie en leefomgeving hangen nauw met elkaar samen. De Strategische Agenda brengt deze opgaven bij elkaar, waardoor investeringen elkaar versterken en meer opleveren dan wanneer projecten afzonderlijk worden uitgevoerd. Dat maakt iedere euro effectiever en vergroot de maatschappelijke opbrengst van de investering.

Langdurig commitment: De opgaven van de regio vragen om een lange adem. Deze agenda biedt een gezamenlijke koers voor de komende jaren en zorgt voor continuïteit, ook wanneer omstandigheden veranderen.

Verbinder van agenda's: De Strategische Agenda bouwt voort op bestaande regionale afspraken en programma's, zoals het Toekomstpact De Witt, de Woondeal, de Human Capital Agenda en diverse samenwerkingstrajecten op het gebied van energie, mobiliteit en leefomgeving. De agenda brengt deze samen in één uitvoeringsgerichte koers.

Hoe zijn de keuzes tot stand gekomen

Deze keuzes in deze agenda zijn niet aan één tafel gemaakt. Gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en overheden hebben gezamenlijk gekeken welke projecten de grootste bijdrage leveren aan de toekomst van de regio. Tijdens regionale opgavesessies brachten partners hun kennis, ideeën en projecten in. Vervolgens zijn voorstellen beoordeeld op vijf vragen:

- **Draagt het bij aan brede welvaart?**

Levert het zichtbaar voordeel op voor inwoners, ondernemers en de leefomgeving?

- **Heeft het regionale meerwaarde?**

Helpt het meerdere gemeenten en partners vooruit?

- **Is de aanpak voldoende onderbouwd?**

Is duidelijk waarom deze investering werkt en welk resultaat wordt verwacht?

- **Is het uitvoerbaar?**

Zijn de benodigde partners, middelen en randvoorwaarden voldoende in beeld?

- **Is er urgentie en draagvlak?**

Draagt het bij aan een opgave die nú om actie vraagt?

ACHT DOORBRAAKPROJECTEN VOOR DE KOMENDE VIJF JAAR

De keuzes uit deze Strategische Agenda vertalen zich naar acht doorbraakprojecten die gezamenlijk bijdragen aan de vijf opgaven uit de Ruimtelijke Strategie.

Een robuust regionaal energiesysteem

Van netcongestie naar groeiruimte

1. Regionaal warmtenet
2. Bouwstenen voor een decentraal energiesysteem

Drechtstedenring van OV en hubs

Van file naar keuzevrijheid

3. Hubs en betrouwbaar openbaar vervoer
4. Snelfietspaden F15 en F16

Regionaal Landschapspark Albert Cuyp

Van losse groene plekken naar één verbonden landschap

5. Klimaatbestendig, gezond en verbonden groenblauw netwerk

Gebieds-ontwikkelingen Merwede Lingelijn en oude lijn

Van woningtekort naar aantrekkelijke én bereikbare woonwijken

6. Gebiedsontwikkeling Merwedelingelijn
7. Gebiedsontwikkeling Oude Lijn

Regionale Maakclusters met maritiem accent

Van vakmanschap naar meer banen, innovatie en groei

8. Cluster-ontwikkeling (maritieme) maakindustrie

Deze projecten vormen samen de regionale uitvoeringsagenda voor de komende vijf jaar. In het volgende deel beschrijven we wat deze projecten opleveren voor inwoners, ondernemers en gemeenten, welke investeringen daarvoor nodig zijn en hoe we deze samen gaan realiseren.

De Strategische Agenda bevat niet alle projecten en ambities van de regio. Gemeenten en partners werken ook buiten deze agenda aan hun eigen plannen en programma's. Deze agenda richt zich specifiek op de projecten die de komende jaren de grootste regionale meerwaarde hebben en waarvoor gezamenlijke inzet van zowel gemeenten als partners nodig is.

DEEL 3.
VAN AMBITIE NAAR UITVOERING

VAN PLANNEN NAAR RESULTAAT VIA ACHT DOORBRAAKPROJECTEN

De acht doorbraakprojecten vormen samen de investerings- en uitvoeringsagenda voor de komende vijf jaar. Het zijn de projecten waarmee we de grootste bijdrage leveren aan wonen, bereikbaarheid, energie, leefomgeving en economie. Projecten die inwoners, ondernemers en gemeenten daadwerkelijk gaan merken.

Geen van deze projecten staat op zichzelf. Ze versterken elkaar en dragen vaak tegelijkertijd bij aan meerdere opgaven. Een sterker energiesysteem maakt woningbouw mogelijk. Goede bereikbaarheid ondersteunt economische ontwikkeling. Groen en water dragen bij aan gezondheid, klimaatadaptatie en leefkwaliteit. Door die samenhang ontstaat meer resultaat dan wanneer projecten afzonderlijk worden uitgevoerd.

In dit hoofdstuk beschrijven we bij per doorbraakproject:

- Wat het project inhoudt;
- Wat het oplevert voor de regio;
- Wat inwoners hiervan merken;
- Hoe we het samen realiseren;

Vervolgens geven we een toelichting op:

- Het sterke fundament van de samenwerking;
- Hoe we de strategische agenda uitvoeren;
- Hoe we de agenda actueel houden;
- Welke investeringen nodig zijn.

OPGAVE: EEN ROBUUST REGIONAAL ENERGIESYSTEEM

Van netcongestie naar groeiruimte

Doorbraakproject 1. Regionaal warmtenet

Doorbraakproject 2. Bouwstenen voor een decentraal energiesysteem

Een betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem is een basisvoorwaarde voor de toekomst van de regio. Zonder voldoende energie kunnen geen woningen worden gebouwd, kunnen bedrijven niet groeien en loopt de verduurzaming vast. De energietransitie is daarmee niet alleen een technische opgave, maar ook een economische en maatschappelijke opgave die direct raakt aan wonen, werken en brede welvaart.

Huidige situatie

Het elektriciteitsnet in de regio bereikt steeds vaker zijn grenzen. Door netcongestie moeten bedrijven wachten op uitbreiding of nieuwe aansluitingen en lopen woningbouwprojecten vertraging op. Structurele uitbreiding van het elektriciteitsnet wordt pas verwacht tussen 2032 en 2035. Tegelijkertijd zijn veel huishoudens nog afhankelijk van aardgas voor hun warmtevoorziening, terwijl de uitbreiding van het warmtenet langzamer verloopt dan nodig is.

Gewenste situatie

De regio beschikt over een robuust en toekomstbestendig energiesysteem waarin duurzame energie beschikbaar en betaalbaar is voor inwoners en bedrijven. Door uitbreiding van het warmtenet, lokale energieopwekking, opslag en energiedeling ontstaat meer ruimte voor woningbouw, economische ontwikkeling en verdere verduurzaming. Zo versterken we de energiezekerheid, verminderen we de afhankelijkheid van fossiele energie en maken we de regio beter bestand tegen toekomstige ontwikkelingen. Wat betreft circulariteit zullen wij kansen benutten als deze zich binnen gebiedsontwikkelingen voordoen.

Doorbraakproject 1. Regionaal warmtenet

Hetwarmtenet helptwoningentevoorzienvanduurzame warmte en vermindert tegelijkertijd de druk op het volle elektriciteitsnet. Binnen de Strategische Agenda zetten we de volgende stap richting een regionaal warmtesysteem dat op termijn kan doorgroeien naar circa 60.000 aansluitingen. Daarmee ontstaat ruimte voor woningbouw, economische ontwikkeling en verdere verduurzaming.

Doorbraakproject 2. Decentraal energiesysteem

Ook met een uitgebreid warmtenet blijft de vraag naar elektriciteit groeien. Daarom investeren we in energiehubs, lokale energie-opwek, opslag, waterstof- en groengastoepassingen. Hierdoor wordt energie slimmer opgewekt, gedeeld en benut en ontstaat een veerkrachtiger systeem dat minder afhankelijk is van landelijke netcapaciteit.

Wat levert dit op?

- Meer ruimte op het elektriciteitsnet voor woningen, bedrijven en voorzieningen.
- Een toekomstbestendig energiesysteem met duurzame warmte, lokale opwekking en opslag.
- Minder afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse netcapaciteit.
- Ruimte voor woningbouw, economische ontwikkeling en verdere verduurzaming.
- Een belangrijke bouwsteen voor andere regionale opgaven.

Wat merkt de inwoner hiervan?

- Meer zekerheid over de beschikbaarheid van energie.
- Meer grip op de energierekening.
- Minder afhankelijkheid van aardgas.
- Meer woningen doordat energie geen rem meer vormt op nieuwe ontwikkelingen.
- Een schonere en duurzamere leefomgeving.

Hoe en met wie pakken we dit aan?
Om de energievoorziening van de toekomst mogelijk te maken, werken we langs twee sporen tegelijk. Enerzijds breiden we het regionale warmtenet verder uit, zodat meer woningen en gebouwen kunnen overstappen op duurzame warmte. Anderzijds bouwen we aan een slimmer en robuuster energiesysteem met energiehubs, lokale energieopwekking, opslag, waterstof- en groengastoepassingen.

Gemeenten, HVC, Stedin, woningcorporaties, ondernemers, energiecoöperaties, waterschappen, provincie Zuid-Holland en het Rijk werken daarbij samen aan een regionaal energiesysteem dat klaar is voor de toekomst. De uitbreiding van het warmtenet en de ontwikkeling van nieuwe energieoplossingen vragen om gezamenlijke investeringen en langdurige samenwerking. Door kennis, infrastructuur, uitvoeringskracht en middelen te bundelen kunnen we sneller resultaat boeken dan afzonderlijke partijen alleen. Zo bouwen we stap voor stap aan een energievoorziening die betrouwbaar, betaalbaar en toekomstbestendig is voor inwoners en bedrijven.

Samenhang met andere doorbraakprojecten
Een sterker energiesysteem vormt de basis voor veel andere ontwikkelingen in de regio. Meer ruimte op het elektriciteitsnet maakt woningbouw langs de MerwedeLingelijn en Oude Lijn mogelijk, ondersteunt de verduurzaming van de maakindustrie, waaronder de sterke maritieme sector in de regio en zorgt ervoor dat nieuwe mobiliteitsoplossingen kunnen worden gerealiseerd. Daarmee is energie niet alleen een opgave op zichzelf, maar een belangrijke voorwaarde voor de uitvoering van vrijwel alle andere doorbraakprojecten.

OPGAVEN: DRECHTSTEDENRING VAN OV EN HUBS

Van file naar keuzemogelijkheden

Doorbraakproject 3. Hubs en betrouwbaar openbaar vervoer

Doorbraakproject 4. Snelfietspaden F15 en F16 en Metropolitane Fietsroute

Bereikbaarheid bepaalt hoe mensen wonen, werken, leren en leven. Het gaat erom of je op tijd op je werk bent, of kinderen zelfstandig naar school kunnen reizen en of zorg, voorzieningen en recreatie goed bereikbaar zijn. In de Drechtsteden staat die bereikbaarheid onder druk. Tegelijkertijd nemen de verkeersstromen toe en krijgt de regio de komende jaren te maken met omvangrijke werkzaamheden aan wegen, bruggen en tunnels.

Huidige situatie

De Drechtsteden zijn sterk afhankelijk van de auto. De A15, A16 en A27 behoren tot de drukste wegen van Nederland en de verkeersdruk neemt de komende jaren verder toe. Tegelijkertijd sluiten openbaar vervoer, fiets, deelmobiliteit en auto nog onvoldoende op elkaar aan. Op veel plekken ontbreken goede overstappunten, staat het fijnmazige OV-aanbod onder druk en vormen de rivieren eerder een barrière dan een verbinding.

Gewenste situatie

De regio beschikt over een samenhangend mobiliteitssysteem waarin inwoners eenvoudig kunnen kiezen tussen trein, bus, fiets, deelmobiliteit, auto en vervoer over water. Goed bereikbare hubs, een betrouwbaar OV-aanbod en hoogwaardige fietsverbindingen zorgen samen voor een aantrekkelijk alternatief voor de auto. Hierdoor blijft de regio bereikbaar, leefbaar en economisch sterk.

Doorbraakproject 3. Hubs en betrouwbaar openbaar vervoer

We bouwen aan een regionaal mobiliteitssysteem waarin trein, bus, fiets, deelmobiliteit, auto en vervoer over water beter op elkaar aansluiten. Nieuwe en verbeterde hubs, P+R-locaties en overstappunten vormen samen met een betrouwbaar en vraaggestuurd OV-aanbod de basis van de Drechtstedenring en een aantrekkelijk en toekomstbestendig alternatief voor het autogebruik.

Doorbraakproject 4. Snelfietspaden F15 en F16 en MFR (Metropolitane Fietsroute)

We maken de ontbrekende schakels in de regionale snelfietspaden compleet. Daarmee ontstaat een hoogwaardige fietsverbinding die alle gemeenten met elkaar verbindt en aansluit op Rotterdam. De fiets wordt zo een volwaardig alternatief voor de auto op regionale afstanden.

Wat levert dit op?

- Een samenhangend mobiliteitssysteem van OV, hubs, fiets en deelmobiliteit.
- Betere verbindingen tussen wonen, werken, onderwijs en zorg.
- Minder verkeersdruk op wegen en een betere luchtkwaliteit.
- Meer ruimte voor woningbouw rond stations en OV-knooppunten.
- Een regio die ook tijdens grote infrastructurele werkzaamheden bereikbaar blijft.

Wat merkt de inwoner hiervan?

- Sneller en makkelijker reizen naar werk, school, zorg en voorzieningen.
- Veilige en comfortabele fietsverbindingen tussen gemeenten.
- Minder afhankelijkheid van de auto.
- Meer vervoersmogelijkheden voor jongeren, ouderen en inwoners zonder auto.
- Kortere reistijden, schonere lucht en meer mogelijkheden om gezond te reizen.

Hoe en met wie pakken we dit aan?

Om de bereikbaarheid van de regio structureel te verbeteren werken, we langs twee sporen tegelijk. Enerzijds bouwen we aan het samenhangend netwerk van mobiliteitshubs, P+R-locaties en betrouwbare openbaarvervoerverbindingen. Anderzijds realiseren we de ontbrekende schakels in de regionale snelfietspaden F15 en F16, zodat een hoogwaardige fietsverbinding ontstaat tussen de gemeenten en richting Rotterdam. Daarbij versterken we de aansluiting tussen trein, bus, fiets, deelmobiliteit, auto en vervoer over water. Zo ontstaat een mobiliteitssysteem waarin inwoners eenvoudiger kunnen kiezen voor het vervoermiddel dat het beste past bij hun reis. Extra aandacht gaat uit naar de bereikbaarheid van de noordwestelijke Drechtsteden, waar de bereikbaarheid momenteel achterblijft en de behoefte aan alternatieven voor de auto groot is.

De uitvoering vraagt om samenwerking tussen veel partijen. Gemeenten, vervoerders, werkgevers, provincie Zuid-Holland, het Rijk, waterschappen en andere infrastructuurpartners werken samen aan de ontwikkeling van hubs, openbaar vervoer, fietsverbindingen en nieuwe mobiliteitsoplossingen. Door investeringen en plannen regionaal te verbinden, ontstaat een sterker en beter samenhangend mobiliteitssysteem dan afzonderlijke projecten ooit zouden kunnen realiseren.

Samenhang met andere doorbraakprojecten

Goede bereikbaarheid maakt het mogelijk om woningen, banen, onderwijs en voorzieningen beter met elkaar te verbinden. De Drechtstedenring ondersteunt de ontwikkeling van de spoorzones, maakt de regionale maakclusters, waaronder de maritieme clusters, beter bereikbaar voor werknemers en versterkt de verbinding tussen woongebieden, stations en het Landschapspark Albert Cuyp. Daardoor profiteren meerdere opgaven tegelijkertijd van investeringen in mobiliteit.

OPGAVE: REGIONAAL LANDSCHAPSPARK ALBERT CUYP

Van losse groene plekken naar één verbonden landschap

Doorbraakproject 5. Klimaatbestendig, gezonden verbonden groenblauw netwerk

Een gezonde leefomgeving is de basis voor brede welvaart. De kwaliteit van de lucht die we inademen, de hoeveelheid groen in onze buurt, de ruimte om te bewegen en de manier waarop we omgaan met water en klimaat hebben direct invloed op onze gezondheid en ons welzijn. Daarom investeren we in een groenblauw netwerk dat natuur, recreatie, klimaatadaptatie en leefbaarheid met elkaar verbindt en de kwaliteit van leven in de hele regio versterkt.

Huidige situatie

Het rivierenlandschap van de Drechtsteden en Gorinchem is uniek, maar de kwaliteit van de leefomgeving staat op verschillende plekken onder druk. Groenstructuren zijn versnipperd en sluiten vaak onvoldoende aan op woongebieden. Infrastructuur zoals snelwegen, spoorverbindingen en bedrijventerreinen vormen barrières tussen steden, dorpen en het omliggende landschap. Veel wijken beschikken over weinig groen en zijn kwetsbaar voor hittestress, wateroverlast en een afnemende biodiversiteit.

Gewenste situatie

De regio beschikt over een samenhangend, klimaatbestendig en openbaar toegankelijk groenblauw netwerk dat steden, dorpen en rivieroevers verbindt met het landschap van de Biesbosch, Kinderdijk, de Hollandse Waterlinie en het Groene Hart (Novexgebied). In dit netwerk gaan gezondheid, natuur, recreatie, waterveiligheid en klimaatadaptatie hand in hand. Zo ontstaat een aantrekkelijke leefomgeving die beter bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Doorbraakproject 5. Klimaatbestendig, gezond en verbonden groenblauw netwerk

We bouwen aan één samenhangend groenblauw netwerk dat steden, dorpen, rivieroevers en natuurgebieden met elkaar verbindt. Dat doen we door het Landschapspark Albert Cuyp verder uit te werken, de eerste Groenblauwe Vingers te realiseren en het Getijdenpark te ontwikkelen. Samen versterken deze projecten natuur, recreatie, gezondheid, biodiversiteit en klimaatbestendigheid en brengen zij groen en water dichter bij inwoners.

Wat levert dit op?

- Eén samenhangend groenblauw netwerk dat steden, dorpen en landschap met elkaar verbindt.
- Betere luchtkwaliteit en meer biodiversiteit.
- Een regio die beter bestand is tegen hitte, droogte en wateroverlast.
- Sterkere verbinding tussen wonen, recreatie, natuur en gezondheid.
- Een aantrekkelijkere regio voor inwoners, bezoekers en bedrijven.

Wat merkt de inwoner hiervan?

- Meer groen dichtbij huis.
- Meer verkoeling op warme dagen en minder wateroverlast bij hevige regen.
- Meer ruimte om te wandelen, fietsen, sporten en recreëren.
- Betere toegang tot rivieroevers, de Biesbosch en andere natuurgebieden.
- Een gezondere en prettigere leefomgeving voor jong en oud.

Hoe en met wie pakken we dit aan?
Het Regionaal Landschapspark Albert Cuyp realiseren we stap voor stap door bestaande initiatieven, projecten en investeringen met elkaar te verbinden. Daarbij werken we aan een gezamenlijke landschapsvisie voor de regio, de ontwikkeling van de Groenblauwe Vingers tussen woongebieden en het omliggende landschap en de verdere uitbouw van het Getijdenpark langs de rivieroevers en de Biesbosch. Samen vormen deze projecten één samenhangend groenblauw netwerk dat natuur, recreatie, gezondheid en klimaatadaptatie met elkaar verbindt.

Gemeenten, provincie Zuid-Holland, waterschappen, Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Nationaal Park De Biesbosch, UNESCO Kinderdijk, natuur- en recreatieorganisaties, grondeigenaren en andere partners trekken hierbij gezamenlijk op. Door plannen, kennis, investeringen en beheer met elkaar te verbinden, kunnen lokale projecten uitgroeien tot één regionaal landschapspark dat inwoners meer groen, recreatiemogelijkheden en een gezondere leefomgeving biedt. Tegelijkertijd versterken we de biodiversiteit, verbeteren we de klimaatbestendigheid van de regio en maken we het landschap beter beleefbaar en toegankelijk.

Samenhang met andere doorbraakprojecten
Een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving versterkt vrijwel alle andere opgaven. Groen en water maken nieuwe woongebieden aantrekkelijker, dragen bij aan gezondheid en klimaatadaptatie en verbeteren het vestigingsklimaat voor bedrijven. Het Landschapspark ondersteunt daarmee zowel de ontwikkeling van de spoorzones als de aantrekkelijkheid van de regionale maakclusters en zorgt ervoor dat groei van de regio hand in hand gaat met leefkwaliteit.

OPGAVE: REGIONALE SPOORZONES

Van woningtekort naar aantrekkelijke én bereikbare woonwijken

Doorbraakproject 6.Gebiedsontwikkeling Merwedelingelijn

Doorbraakproject 7.Gebiedsontwikkeling Oude Lijn

De regio staat voor een grote woningbouwopgave. En we willen nieuwe woningen realiseren op plekken die goed bereikbaar zijn en waar ruimte is voor voorzieningen, werkgelegenheid en een aantrekkelijke leefomgeving. De spoorzones langs de MerwedeLingelijn en de Oude Lijn bieden hiervoor de grootste kansen. Door woningbouw, bereikbaarheid en leefkwaliteit met elkaar te verbinden, bouwen we aan sterke woongebieden die klaar zijn voor de toekomst.

Huidige situatie

De regio heeft tot 2035 minimaal 16.000 nieuwe woningen nodig en we hebben op dit moment plannen voor 12.000 woningen. De uitvoering van die plannen, komt de uitvoering niet overal voldoende op gang. Op verschillende locaties ontbreken de juiste randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid, infrastructuur, energie en openbare ruimte. Juist de spoorzones langs de MerwedeLingelijn en de Oude Lijn bieden kansen om woningbouw en bereikbaarheid slim met elkaar te combineren.

Gewenste situatie

De spoorzones vormen de ruggengraat van de regionale ontwikkeling. Rond stations ontstaan aantrekkelijke woongebieden waar wonen, werken, onderwijs, zorg en voorzieningen samenkomen. Nieuwe woningen liggen op goed bereikbare locaties en maken optimaal gebruik van bestaande en nieuwe openbaar vervoer verbindingen. Zo versterken woningbouw, bereikbaarheid en leefkwaliteit elkaar.

Doorbraakproject 6. Gebiedsontwikkeling MerwedeLingelijn

Langs de MerwedeLingelijn werken we aan nieuwe woon- en werklocaties op goed bereikbare plekken. We starten op locaties waar de komende jaren concrete stappen mogelijk zijn en leggen daarmee de basis voor verdere ontwikkeling van de gehele corridor tussen Dordrecht en Gorinchem.

Doorbraakproject 7 Gebiedsontwikkeling OudeLijn

Rond de Oude Lijn investeren we in aantrekkelijke stationsgebieden waar woningen, voorzieningen, onderwijs en werkgelegenheid samenkomen. Daarbij versterken we tegelijk de spoorverbinding richting Rotterdam en de Zuidelijke Randstad en werken we toe naar een nieuw station Dordrecht Leerpark.

Wat levert dit op?

- Duizenden nieuwe woningen op goed bereikbare locaties.
- Sterkere verbindingen binnen de regio en met de Randstad.
- Leefbare stationsgebieden met ruimte voor wonen, werken en voorzieningen.
- Extra draagvlak voor beter openbaar vervoer.
- Een belangrijke bijdrage aan de regionale woningbouwopgave.
- Een impuls voor economische ontwikkeling, onderwijs en zorg.

Wat merkt de inwoner hiervan?

- Meer kansen op een betaalbare woning in de regio.
- Meer mogelijkheden voor starters, jongeren en gezinnen om in de regio te blijven wonen.
- Kortere afstanden tussen wonen, werken, onderwijs en voorzieningen.
- Snellere en betere OV-verbindingen.
- Aantrekkelijke woongebieden met groen, voorzieningen en een gezonde leefomgeving.
- Betere bereikbaarheid van onderwijs, zorg en werkgelegenheid.

Hoe en met wie pakken we dit aan?

We werken tegelijkertijd aan woningbouw, bereikbaarheid en kwaliteitsverbetering van de leefomgeving rond de belangrijkste spoorcorridors van de regio. Daarbij ontwikkelen we nieuwe woongebieden langs de MerwedeLingelijn en versterken we de stationsgebieden langs de Oude Lijn. Investeringen in infrastructuur, openbaar vervoer, openbare ruimte, groen en voorzieningen gaan daarbij hand in hand met de woningbouwontwikkeling.

Gemeenten, provincie Zuid-Holland, ProRail, NS, het Rijk, woningcorporaties, ontwikkelaars, kennisinstellingen, zorginstellingen, waterschappen en andere partners werken hierbij intensief samen. Door de ontwikkeling van wonen, bereikbaarheid, onderwijs, zorg en economie in samenhang op te pakken, ontstaan toekomstbestendige woongebieden die een belangrijke bijdrage leveren aan de groei en leefbaarheid van de regio.

Samenhang met andere doorbraakprojecten

De ontwikkeling van de spoorzones laat zien hoe meerdere opgaven samenkomen. Nieuwe woningen vragen om voldoende energie, goede openbaar vervoer verbindingen, aantrekkelijke openbare ruimte en voldoende werkgelegenheid. De spoorzones profiteren daarom direct van investeringen in het energiesysteem, de Drechtstedenring en het Landschapspark Albert Cuyp en versterken tegelijkertijd de economische ontwikkeling van de regio. Bij ontwikkelingen passen wij het STOMP-principes consequent toe om de druk op de bereikbaarheid niet op te laten lopen.

OPGAVE: REGIONALE MAAKCLUSTERS MET MARITIEM ACCENT

Van vakmanschap naar innovatie, banen en groei

Doorbraakproject 8. Clusterontwikkeling innovatieve maakindustrie (met accent op maritiem)

We versterken de maakindustrie van de regio, met bijzondere aandacht voor de internationaal onderscheidende maritieme sector. Daarbij werken we tegelijkertijd aan de verdere ontwikkeling van de vier maritieme clusters, de binnenvaartinfrastructuur en het regionale innovatie-ecosysteem rond onderwijs en bedrijfsleven.

Huidige situatie
De vier maritieme clusters langs de Oude Maas/Kil, De Noord, De Merwede en Hardinxveld-Werkendam-Gorinchem vormen samen het economische hart van de regio. Met meer dan 1.200 gespecialiseerde bedrijven en werk voor duizenden inwoners behoort de regio tot de belangrijkste maritieme clusters van Europa.
Tegelijkertijd staat de sector voor grote uitdagingen. Beschikbare ruimte aan het water is schaars, bedrijven binnen dezelfde waardeketens zijn vaak verspreid gevestigd en de energie-infrastructuur voor verduurzaming blijft achter bij de behoefte. Daarnaast kampt de sector met een tekort aan vakmensen en staat de aantrekkingskracht op nieuw talent onder druk. Zoals breed bekend kampt de (maritieme) maakindustrie al geruime tijd met een kwalitatief en kwantitatief tekort aan arbeidskrachten.

Gewenste situatie
De Drechtsteden en Gorinchem zijn een innovatieve maakregio van nationale betekenis, met een sterk maritiem profiel. Bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden werken samen aan de technologie, productie, logistiek en verduurzaming van de toekomst. De vier clusters versterken elkaar, beschikken over voldoende ruimte om te ontwikkelen en benutten hun ligging aan het water optimaal. Onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven vormen samen een sterk innovatie-ecosysteem waarin talent wordt opgeleid, nieuwe technologieën worden ontwikkeld en bedrijven kunnen groeien en verduurzamen. De opgave ligt daarom vooral in het versterken van de productiviteit, innovatiekracht en concurrentiepositie van de sector. Door te investeren in digitalisering en nieuwe werkwijzen kunnen bedrijven hun positie behouden en verder versterken. Daarmee worden niet alleen de maritieme bedrijven zelf voor de regio behouden, maar ook de werkgelegenheid en economische activiteit bij toeleveranciers en andere verbonden bedrijven. Kennisontwikkeling en scholing, gekoppeld aan de eigen beroepsbevolking, zijn daarbij cruciaal. Zo blijft de maritieme sector een krachtige motor voor werkgelegenheid, economische ontwikkeling en innovatie en levert de regio een bijdrage aan de strategische autonomie en concurrentiekracht van Nederland en Europa.

Doorbraakproject 8. Clusterontwikkeling maritieme maakindustrie

Om de maritieme sector ook in de toekomst sterk en concurrerend te houden, werken we aan de verdere ontwikkeling van de vier maritieme clusters langs de Oude Maas/Kil, De Noord, De Merwede en Hardinxveld-Werkendam-Gorinchem.
De doorbraak bestaat uit drie samenhangende onderdelen: het beter benutten van watergebonden bedrijventerreinen, het versterken van de maritieme clusters en het investeren in innovatie, onderwijs en talentontwikkeling.
Daarnaast versterken we de binnenvaartinfrastructuur en bouwen we verder aan een regionaal innovatie-ecosysteem waarin bedrijven, onderwijsinstellingen en kennispartners samenwerken aan de technologieën, vaardigheden en duurzame oplossingen van de toekomst. Zo blijft de maritieme sector een krachtige motor voor werkgelegenheid, innovatie en economische ontwikkeling in de regio.

Wat levert dit op?

- Meer ruimte voor groei en verduurzaming van de maakindustrie, met bijzondere betekenis voor de maritieme sector.
- Een sterker innovatie-ecosysteem rond onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven.
- Behoud en versterking van de economische kracht van de regio.
- Een bijdrage aan de strategische autonomie (veiligheid, defensie) en concurrentiekracht van Nederland en Europa.
- Betere benutting van watergebonden bedrijventerreinen, havens en logistieke verbindingen.

Wat merkt de inwoner hiervan?

- Behoud van duizenden banen in de regio.
- Meer stageplaatsen, leerwerkplekken en opleidingsmogelijkheden.
- Meer kansen voor jongeren en vakmensen.
- Een sterke economie die bijdraagt aan bestaanszekerheid.
- Toekomstbestendige werkgelegenheid door innovatie en verduurzaming.
- Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

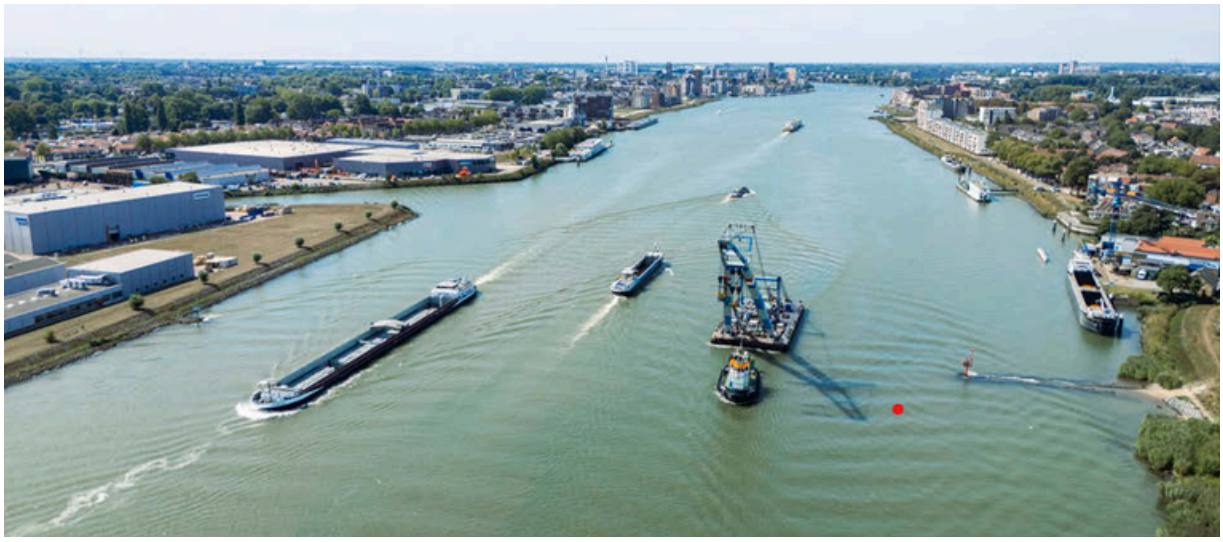
Hoe en met wie pakken we dit aan?

We werken tegelijkertijd aan de versterking van de vier maritieme clusters, de binnenvaartinfrastructuur en het innovatie-ecosysteem. Daarbij maken we ruimte voor watergebonden bedrijvigheid, versterken we havens en nautische voorzieningen en investeren we in innovatie, kennisontwikkeling en talent.

Gemeenten, maritieme bedrijven, onderwijsinstellingen, provincie Zuid-Holland, Havenbedrijf Rotterdam, ROM-D, Smart Delta & Partners, Smart Campus Leerpark, I_Lab, de Duurzaamheidsfabriek en andere partners trekken hierin gezamenlijk op. Door ruimte, ondernemerschap, innovatie en onderwijs met elkaar te verbinden ontstaat een maritiem ecosysteem dat niet alleen bijdraagt aan de economie van de regio, maar ook aan de concurrentiekracht, veiligheid en strategische autonomie van Nederland.

Samenhang met andere doorbraakprojecten

Een sterke maakindustrie vraagt om goede bereikbaarheid, voldoende energie, ruimte voor innovatie en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Binnen deze maakindustrie vormt de maritieme sector een belangrijk speerpunt. De maritieme clusters zijn daarom direct verbonden met de investeringen in energie, mobiliteit, woningbouw en onderwijs. Tegelijkertijd zorgt een sterke (maritieme) sector voor innovatie, economische kracht en werkgelegenheid, waarbij ook de internationale dimensie en de rol van internationale medewerkers van belang zijn. Dit draagt in de breedte bij aan andere opgaven.

Sterke samenwerking als fundament

Deze Strategische Agenda is niet van de overheid alleen. Het is een gezamenlijke agenda van gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en andere partners die zich inzetten voor de toekomst van de regio. Veel van deze partijen hebben ook meegewerkt aan het opstellen van deze agenda. Tijdens bijeenkomsten en opgavesessies brachten zij kennis, ervaringen en ideeën in. Ook bij de totstandkoming van de agenda zelf waren verschillende partners actief betrokken.

De kracht van onze regio zit in samenwerking. Overheden, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties werken al jarenlang samen aan opgaven die geen enkele organisatie alleen kan oplossen. De provincie Zuid- Holland is daarbij een belangrijke partner. Niet alleen als mede-investeerder, maar ook bij het verder brengen van opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, economie en leefomgeving.

Bij de uitvoering van de doorbraakprojecten werken we steeds samen met de partijen die daarvoor nodig zijn. Zij brengen kennis, ervaring, mensen, middelen en netwerken mee. Daarbij bouwen we voort op bestaande samenwerkingen, zoals de Woondeal, het Toekomstpact De Witt, de regionale samenwerking rond energie en mobiliteit en het onderwijs- en innovatie-ecosysteem rondom onder meer het Da Vinci College, de Duurzaamheidsfabriek en de Smart Campus Leerpark.

Direct betrokken bij de uitvoering van deze Strategische Agenda zijn onder meer de acht gemeenten, de provincie Zuid-Holland, het Rijk, de MRDH, onderwijs- en kennisinstellingen, ondernemers, woningcorporaties, netwerkbedrijven, vervoerders, waterschappen, natuurorganisaties, ontwikkelaars en andere maatschappelijke partners. Samen zorgen zij ervoor dat de ambities uit deze agenda ook daadwerkelijk worden uitgevoerd.

Deze samenwerking heeft zich de afgelopen jaren bewezen. Via twee Regio Deals hebben gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen en andere partners gezamenlijk geïnvesteerd in de toekomst van de regio. De Strategische Agenda bouwt voort op die ervaring en schaalgrootte. Zo ontstaan betere plannen, sterkere investeringen en meer resultaat voor inwoners, ondernemers en gemeenten. Zo werken we niet alleen aan een sterke economie, maar vooral aan een regio waar mensen prettig kunnen wonen, werken, leren en leven, nu en in de toekomst.

Hoe we de Strategische Agenda uitvoeren

Om de Strategische Agenda goed uit te voeren, maken we een aantal heldere afspraken.

We bouwen voort op bestaande samenwerking
De Strategische Agenda is geen nieuw programma met een aparte organisatie. We voeren de projecten uit binnen de bestaande organisaties, programma's en samenwerkingsverbanden van gemeenten en partners. We gebruiken zoveel mogelijk bestaande overlegstructuren en werkprocessen. Zo voorkomen we extra bestuurlijke drukte en blijft duidelijk waar de verantwoordelijkheid ligt.

Elk project heeft een duidelijke trekker
Elk doorbraakproject heeft één herkenbare eigenaar. Dat kan een gemeente zijn of een andere betrokken partner. Deze partij is verantwoordelijk voor de uitvoering van het project, de voortgang en de samenwerking met andere betrokkenen. Ook de financiële verantwoordelijkheid ligt in principe bij deze partij. Beschikbare budgetten en eventuele nieuwe bijdragen voor een project worden daarom zoveel mogelijk bij de projecteigenaar ondergebracht.

De organisatie past bij de opgave
Niet elk project vraagt om dezelfde manier van samenwerken. Sommige projecten vragen om een regionale aanpak, zoals het warmtenet of het energiesysteem. Andere projecten worden lokaal uitgevoerd of door een aantal gemeenten gezamenlijk opgepakt. We kiezen steeds de organisatievorm die het beste past bij de opgave. Zo houden we de uitvoering overzichtelijk en organiseren we alleen wat echt nodig is.

We houden gezamenlijk zicht op de voortgang
De voortgang van de Strategische Agenda wordt regionaal gevolgd. De stuurgroep bewaakt de voortgang van de doorbraakprojecten en bespreekt waar bijsturing nodig is. Het programmateam van Smart Delta Drechtsteden ondersteunt daarbij met coördinatie, monitoring, rapportages, lobby richting provincie, Rijk, Europa en fondsen en de voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming. Daarmee is Smart Delta Drechtsteden het centrale aanspreekpunt voor de Strategische Agenda als geheel.

Naar buiten treden we op als één regio
Richting provincie, Rijk, Europa en andere partners spreken we met één regionaal verhaal. Dat vergroot onze zichtbaarheid, onze slagkracht en de kans op ondersteuning en cofinanciering. Projecten sluiten aan bij het beleid van gemeenten, provincie en Rijk. Wanneer ambities nog niet binnen de bestaande kaders passen, brengen we deze gezamenlijk onder de aandacht via bestaande overlegtafels en betrekken we ze bij een volgende actualisatie van de agenda.

Samenwerking met de provincie Zuid-Holland
De provincie Zuid-Holland is een belangrijke partner bij de uitvoering van deze Strategische Agenda. Regio en provincie werken samen vanuit duidelijke verantwoordelijkheden en bestaande overlegstructuren. Daarbij staat uitvoering centraal: projecten worden uitgevoerd door de partij die daarvoor verantwoordelijk is, terwijl regio en provincie gezamenlijk zorgen voor afstemming, samenhang en tijdige besluitvorming wanneer dat nodig is. Uitgangspunt is dat vraagstukken zoveel mogelijk in de uitvoering worden opgelost en alleen worden opgeschaald wanneer bestuurlijke keuzes of aanvullende afspraken nodig zijn.

Praktisch en flexibel
Deze afspraken vormen het uitgangspunt voor onze samenwerking. Het doel is niet om nieuwe regels te maken, maar om projecten zo effectief mogelijk uit te voeren. Als een andere aanpak in de praktijk beter werkt, kunnen we daar samen voor kiezen.

Hoe we de Strategische Agenda financieren

De uitvoering van de Strategische Agenda vraagt om langdurige investeringen in wonen, bereikbaarheid, energie, leefomgeving en economie. Deze investeringen zijn nodig om de brede welvaart van onze inwoners te versterken én om bij te dragen aan provinciale, nationale en Europese opgaven.

De financiering van de doorbraakprojecten is nadrukkelijk niet van de gemeenten alleen. Gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties, netbeheerders en andere partners investeren gezamenlijk in de realisatie van de doorbraakprojecten. Juist deze combinatie van publieke en private investeringen vormt een van de sterke punten van de regio.

Investeren waar het verschil wordt gemaakt

De acht doorbraakprojecten vertegenwoordigen samen een investeringsopgave van ongeveer € 1,5 miljard voor de komende jaren. Daarvan is inmiddels ruim € 660 miljoen beschikbaar of toegezegd door gemeenten, bedrijven, woningcorporaties, onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners en andere investeerders.

Het resterende deel wordt de komende jaren stap voor stap georganiseerd via aanvullende investeringen van bestaande partners en nieuwe bijdragen vanuit provincie, Rijk, Europa en fondsen. De doorbraakprojecten sluiten aan bij bestaande provinciale, nationale en Europese programma's op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, energietransitie, klimaatadaptatie, innovatie en economische ontwikkeling. Daardoor dragen investeringen in de regio ook bij aan bredere maatschappelijke opgaven.

Financieel overzicht

Doorbraakproject	Benodigd	Beschikbaar	Nog te organiseren
Regionaal warmtenet	€655 mln.	€387 mln.	€268 mln.
Decentraal energiesysteem	€210 mln.	€51 mln.	€159 mln.
Hubs en betrouwbaar OV	€13 mln.	€3 mln.	€10 mln.
Snelfietspaden F15 en F16	€26 mln.	€14 mln.	€12 mln.
Groenblauw netwerk	€84 mln.	€67 mln.	€17 mln.
Gebiedsontwikkeling MerwedeLingelijn	€321 mln.	€112 mln.	€209 mln.
Gebiedsontwikkeling Oude Lijn	€92 mln.	€12 mln.	€80 mln.
Maritieme maakindustrie	€73 mln.	€17 mln.	€56 mln.
Totaal	**€1.474 mln.**	**€663 mln.**	**€811 mln.**

(bedragen afgerond, gebaseerd op huidige inzichten)

Hoe vergroten we onze investeringskracht?
De komende jaren zetten we in op meerdere financieringsbronnen tegelijk.

***Samen investeren*:** Gemeenten, ondernemers, woningcorporaties, onderwijsinstellingen en andere partners investeren al volop in de uitvoering van projecten. Deze gezamenlijke inzet vormt de basis onder de Strategische Agenda.

***Provincie en Rijk*:** Veel projecten dragen direct bij aan bestaande programma's op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, energietransitie, leefomgeving en economische ontwikkeling. Daarom zetten we actief in op samenwerking en cofinanciering vanuit provincie en Rijk.

***Europa en fondsen*:** De energietransitie, klimaatadaptatie, innovatie en de maritieme economie sluiten goed aan op Europese programma's en fondsen. Samen met onze partners benutten we deze kansen om aanvullende investeringen naar de regio te halen.

Samen investeren in de regio
Deze Strategische Agenda nodigt bestaande en nieuwe partners uit om gezamenlijk te investeren in de toekomst van de regio. Door publieke en private middelen, kennis en netwerken te bundelen, vergroten we de slagkracht van projecten en maken we meer mogelijk dan individuele partijen alleen kunnen realiseren. Zo ontstaat een gezamenlijke investeringsagenda die bijdraagt aan brede welvaart, economische vernieuwing en duurzame groei.

Het vliegwieleffect van investeren
De kracht van de Strategische Agenda zit niet alleen in de omvang van de investeringen, maar vooral in de samenhang tussen de projecten. Eén investering helpt vaak meerdere opgaven vooruit. Een sterker energiesysteem maakt woningbouw mogelijk. Goede bereikbaarheid ondersteunt economische ontwikkeling. Investeringen in groen versterken gezondheid en leefkwaliteit. Daardoor levert iedere geïnvesteerde euro meer op dan wanneer projecten afzonderlijk worden uitgevoerd. Een sterke regio investeert zelf en bouwt daarmee aan vertrouwen bij partners en investeerders. Zo maken we samen meer mogelijk dan ieder afzonderlijk.

Hoe we de Strategische Agenda actueel houden

De Strategische Agenda biedt richting voor de komende jaren, maar staat niet stil. Nieuwe inzichten, maatschappelijke ontwikkelingen en kansen vragen soms om aanpassing van de koers of versnelling van projecten. Daarom volgen we de voortgang actief en actualiseren we de agenda op vaste momenten. Iedere vier jaar vindt een integrale herijking plaats, waarbij de regionale opgaven, projecten en prioriteiten opnieuw tegen het licht worden gehouden. Daarnaast monitoren we de voortgang periodiek en kunnen we waar nodig tussentijds bijsturen.
Zo combineren we een stabiele koers met voldoende flexibiliteit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. De Strategische Agenda blijft daardoor een levend document dat meebeweegt met de regio, zonder het gezamenlijke doel uit het oog te verliezen.

